

Sorbus austriaca FK GOTTSUNDA E – österrikisk oxel FK GOTTSUNDA E

Medelstort träd med fina odlingssegenskaper

KORT VÄXTBESKRIVNING

- Växtnamn: Sorbus austriaca FK GOTTSUNDA E – österrikisk oxel FK GOTTSUNDA E
Härdighet: Zon 1-5(6)
Växtsätt: Litet-medelstort träd, smal och tät cylindrisk krona med genomgående stam. Smalare krona än Sorbus intermedia. Höjd 10-12 m, kronbredd 2,5-3 m.
Blomning: Vita blommor i maj-juni
Fruktar: Tidigt mogna lysande röda frukter som sitter kvar länge
Blad: Vacker gul höstfärg. Bladen sitter kvar längre än hos S. intermedia eftersom de inte angrips av rost.
Växtplats: Sol-halvskugga. Gärna lerhaltig jord.
Användning: Används som gatu- och parkträd. Även till häck där även S. mougeotii E rekommenderas.
Övrigt: Tål torka, vind, salt. Motståndskraftig mot skorv. Etableringsbeskränning. Bären är inte lika omtyckta av fåglar som de hos vanlig oxel (S. intermedia).
E-merit: Fin kronbildning. Fruktfärg. Artriktig. Motståndskraftig mot skorv. Torktålig.
Ursprung: Utvald av Tomas Lagerström, Projekt Svenska Frökällor, SLU, Ultuna (från två trädplanteringar i Uppsala)

UTFÖRLIG VÄXTBESKRIVNING

Bakgrund/ursprung

Österrikisk oxel växer i östra delen av Alperna ner mot Ungern. Anses ibland vara en underart till Sorbus mougeotii.

Österrikisk oxel är en av de oxelarter som använts i 20-30 år i Sverige under felaktigt namn, men som verkligen förtjänar att lyftas fram och presenteras under sin rätta identitet. Under den stora byggruschen under 60-talet och framåt, var det brist på träd, bl a oxel. Eftersom oxel, som en av värdväxterna för päronpest, inte fick importeras från länder där sjukdomen grasserade, läs Västeuropa, importerades oxel i stora kvantiteter från öst istället. Bland de olika oxelarter som då kom hit under beteckning S. intermedia var den österrikiska oxeln.

E-materialet härstammar från två trädplanteringar av olika ålder i Uppsala.

Beskrivning

Österrikisk oxel bildar en mer, smalt pyramidal till oval krona med tätare grenverk än oxel. De trubbiga grenvinklarna ger en stabil kronbyggnad. Storleksutvecklingen de första 25 åren är jämförbar med vanlig oxel

Skott och knoppar är kraftigare men är i övrigt utseendemässigt mycket snarlika oxel med rödbruna skott och kraftiga rödbrungröna lätt filthåriga knoppar.

Bladen är brett ovala, 9-12 cm långa och 7-9 cm breda, djupt parflikiga med kraftiga, vasst sågade flikar som är inskurna en tredjedel. Ovansidan blankt mörkgrön med ljus gråvit filthårig undersida. Höstfärgen oftast vacker gul-gulbrun.

Riklig fruktsättning. Fruktarna är runda, drygt 1 cm i diameter, lysande röda, mognande i början av sept. Härdig till zon 5-6.

Växtplats

Den föredrar ljusa lägen, väl-dränerad mark men är i övrigt mycket anspråkslös.

Användning

Österrikisk oxel har lämplig kronbyggnad och kronform, låg vattenkonsumtion samt mycket friskt bladverk och är ett mycket bra stadsträd för gator och torg, men även ett vackert parkträd, inte minst för sin vackra fruktskrud. I Uppsala har den så gott som årligen burit rikligt med frukt.

Förökning

Arten förökas med frö som stratifieras 3-4 månader före tidig vårsådd.

Övrigt

Den har visat sig vara speciellt motståndskraftig mot skorv, som är ett stort problem för vanlig oxel. I plantskolan förekommer följande planttyper: häck, ungträd och alléträd. Etableringsbeskrivning.

Växtbeskrivning/källa

Tomas Lagerström, SLU/Ultuna

Publicerad i Gröna Fakta B12/1993, Växter för framtiden II. Movium/SLU.

Litteratur:

Bean, W. J., Trees & Shrubs hardy in the British isles Vol 4 eight edition 1976-80.

Krussman G. Handbuch der Laubaehölze Band 3 Auflage 1976.